

Бранко Косанић

САН О ЖИВОТУ

Да ми је сада, окаснелом, док трудне ноге вучем и будан одмориште сањам, да се преда мном укаже ливада са високим травама, понеким маслачком и без росе. Па, као бајаги изненађен, да заплетем у такав густиш, срушим се и останем у том зеленом загрљају. Уснио бих сан о животу. Сањао бих тежином свих својих жеља, грешних и смерних. Душу би ми њихале траве а тело испунили мириси земље.

Буђење бих дочекао као пресуду олакшања. Привезан хиљадама танких нити за тло, једва примећујући мале варнице лилипутанских справа за тортур, не бих жалио ни запомагао. Чекао бих да платим. Помирио бих се са сваком ценом схватајући да сам за њу још на самом почетку имао нејасну слутњу. Штавише, узео бих учешће у надзору да се неминовни след ничијом слабошћу не изигра и мени опорекне вредност одсањаног каквим срамним умањењем казне. Све утврђене грехе бих као псалам понављао додајући им, ако је могуће, на тежини. И говорио бих да јесам и да јесте било и да је тачно све чиме ме терете. И опет и опет. И мислим да бих се пре краја и сâм још којечега новог присетио.

А пред сâм крај, било би ми јасно и шта је цена коју треба платити. Једна једина могућа, она која својом висоином потврђује да ми се десио и тај, највећи од свих снова, због којег је и вредело сањати: сан у којем бих, након живота – залудне потраге, и тебе, најзад, познао...

ТРЕПТАЈ

Станем пред огледало. На лицу бројни трагови живота. Покушавам, али не успевам да до краја схватим: гледам ли ја то младог човека или тек старца који је застао, у намери да обрије седе чекиње.

* * *

Док стојиш и гледаш часовник, имајући тако у пажњи време и његово протицање, оно се опире сопственом протицању, устобочи се ко товарна мазга пред литицом, чини ти се – стало је. Али чим га испустиш из пажње, позабавиш се неким послом, оно онда ради на сопственом губљењу, убрзава, пролази расипнички и некако, натера те да, пре него што га на часовнику осмотриш – трепнеш.

Уопштено, чудне су све те ујдурме с временом, нико никад не успе ништа да докаже, јер га време на крају надмудри, исмеје га пред светом, ако ли је исхитрено и наивно покушао да се истрчи као сведок да је ухватио време у недељу.

А сведока нема, барем међу озбиљним људима, који би се под заклетвом исказали о страшним смицалицама које им је време потурило. Тако и ово што ћу испричати, није дошло као нечија жива прича. Но ја ипак знам поуздано да се десило. Дошло ми је из оних непознатих врлети, које су убедљиве по само једном осећају који носе са собом и уграде нам га заједно са главном поруком. То се деси онда кад нестане у нама сваке сумње, када прекидамо све чиме смо се у том тренутку бавили и без обзира на то колико нам је изгледало важно да довршимо започето, ми се ипак латимо да забележимо то што нам чудни скоротеча доноси. И никад не пожалимо.

А та прича иде овако...

* * *

Један педантан и дисциплинован човек, пошао на авионски лет, на годишњи одмор. И сходно наведеним одличјима тог господина, он је почео припреме на време. Па и преко тога – можда и читав час раније него што би сваки опрез налагао. И таман је погледао на сат, 2 и 15, (а полазак је знатно касније), деси му се да неопрезно трепне. Овлаш затим, наредног секунда, погледа часовник и у чуду види да је, за само тај један трептај, сказаљка скочила на цео сат унапред – било је 3 и 15.

Треба напоменути, човек је био и јаког интелекта, он је имао и животног искуства и из свег тога, успео је да умири титраје панике, да се

највећма смирено упусти у ову загонетку. Наставио је са паковањем, не губећи главу, не журећи, али ритмично и с пуном контролом својих покрета, врло ефектно, чинило му се, настави посао паковања кофера. Око главне његове мисаоне активности, везане за посао паковања, издвоји се још једна, танушна и патролирајућа, мисао надзора и опреза. Још увек, међутим, ненавикнут на ову необичност, јер му се први пут дешава, он још једном трепне. Па одмах затим погледом провери часовник.

Да, да.

На округлом лицу ледене техничке справе, стојало је опет, као ругање, час и минут преко сваког очекивања – 4 и 15.

Кад се то још једном поновило, већ после минуте која је прошла од задњег гледања на сат, човека издадоше ноге, он клецну, под њим се нађе фотеља у коју се стровалио. Погледа прикованог за часовник, сад већ без вољног утицаја на своје понашање, он трепну још неколко пута узастопце. Соба се смрачи, сенке се пружише посвуда, преко незапакованих ствари и отвореног кофера. Било је касно, дубока ноћна свежина увелико је надирала кроз прозор и нашег господина, разумљиво, савладаху умор и дрхтавица. Пружио је руку ка прекривачу на софи и навукао га на себе.

И сад, чујте, није био он тај који је самом себи наметнуо заверу ћутања поводом догађаја. Не. Причао би он одмах о томе, још тада, тог већ давно прошлог тренутка кад се то и десило. Позвао би био свога пријатеља да му превали део преживљеног кошмара. Али, ко што рекосмо, није то учинио. Нека расејаност и безвоља стегле су га и подуже држале, таман колико беше потребно да се утисци смире, помало изгледе и прошарају меморијским рупама. Време је одмицало, господин се уколотечио, кофер и растурене ствари су на неки начин саме од себе нестале и распоредиле се по стану. Читава година је прошла и његово памћење стаде да се одмрзава, а у том сећању онајпре питања која су му постављали о његовој чудној одлуци да одустане од свог уплаћеног путовања и боравка на једној далекој дестинацији. Сећао се да су и његови одговори били пуни неуверљивости и неке нелагоде. Људи су убрзо наслутили да се нешто мучно завукло у случај и редом престадоше са питањима. Заборавило се на све.

А онда, једне вечери, кад се, мимо свог обичаја, вратио уморан са приватне теревенке и са намером да не подлегне јаком умору и прескочи редовне хигијенске припреме пре одласка у кревет, он се опет у одећу стропоштао у ону фотељу, и тад се десило да је, у напору да у мрачној соби, осветљеној само светлом улице које је бледуњало кроз завесе, напрегнувши поглед да види колко је то сати, трепнуо само једаред. Тада је све у мах засијало јутарњим сунцем, око њега је било не-

сумњиво јутро неког дана. Умор је нестао, и то не као после добро проспаване ноћи, јер и тада, тело има сећање на умор. Ово је било као да умор није ни постојао...

Касније, на свом шалтерском послу, био је опоменут неколко пута што без разлога ставља датум сутрашњег дана....

Прихватио је, са загонетним смијуљком, нову ујдурму и пошалицу, која је, на неки начин, поништила ону прву, макар у математичком збиру. Схватио је одмах да му тај хировити шаливција избија из руку једини јак аргумент, за било коју прилику када би господин пожелео да некое о догађају посведочи. Јер чиме доказати, ако би на најпростије питање морао у очају да призна да није у мањку за онај један дан који му се сада вратио. Навукао би подозрење, најпре од првих људи из своје околине али одмах затим и од оних који су му блиски, познају га и поштују као озбиљног човека. Па на крају и од себе самог. Не, не, господин је био, не може се порећи, довољно паметан да не прави будалу од себе.

А када се десило, неколико пута, да до њега, кроз жамор и свакакве звуке, допре нечији разговор, конспиративног призвука, у коме наслути да причају о истој ствари која се и њему десила, помисли само да то наивно чине. Радо би им се обратио ако би имао макар мало вере да би их могао одвратити од залудног мозгања. Али он у то не верује. Сасвим кратко застане, не прекида посао у којем се нашао, неуочљиво и загонетно климне главом два-три пута, скупивши очне капке. Не трепће неко време, као да тиме помирљиво показује неком да је научио лекцију О Времену. А научио је, барем тако мисли, да живи са тим и да се не плаши. У огледалу, понекад, деси му се да, гледајући лице пуно трагова живота, ухвати себе у напору да схвати има ли то пред собом младог човека или старца који је застао у намери да обрије седе чекиње и кога од младости дели само изванредан број трептаја ока.

САКСОФОНИСТ

Много шта у животу нисам урадио, јер нисам знао или нисам имао прилику. Ал једна ми слика, истура се често и испред свега, без икаквог оправдања, као какав репрезент мојег жаљења за пропуштеним – што нисам никад, под вечерњим небом, у тишини неког предграђа, с Цесарићеве „двие-три цигле на путу”, прислоњен уз улични канделабр, подигнутих ревера и са некаквим шеширом на глави – свирао саксофон. А док бих ја свирао, баршунасти црначки глас би, из позадине, певао цез.

Ја бих волео, ако би, док ова слика траје, почео падати онај снег, невин и паперјаст, и по њему, а испред мене саксофонисте, да она, моја

дечачка, вечита љубав, млада и мирисава, придружи ми се у облику мале плесачице, што по снежном тепиху утискује матрицу плесних корака.

Да онда, у једном моменту, станемо, ја са свирком а она с плесом, задихани обоје и са замагљеним дахом од ноћног мраза. Снегом посутих глава, озарених лица. Од среће због сазнања да ништа, никад, није изгубљено. Није пропуштено. Ако смо још увек ту, са вером и жељом.